

poddlužníku, okresnímu soudu v D. již dne 4. března 1927, kdežto platební záповěď stěžovatelky až dne 7. března 1927. Obě tato usnesení byla do spisů o dražebním řízení pojata a tvoří jejich součást (§ 214 prvý odstavec ex. ř.). Z nich však plyne, že čsl. stát nabyl zástavního práva na pohledávce Dr. Lva H-a proti rozvrhové podstatě již dnem 4. března 1927, kdežto stěžovatelka až 7. března 1927. Nabyl-li však čsl. stát zástavního práva k pohledávce Dr. Lva H-a již dnem 4. března 1927, nemůže býti časovému vzniku jeho zástavního práva na úkor, že stěžovatelka pro svou vykonatelnou pohledávku 60.000 Kč získala také knihovně nadzástavní právo na vloženou úvěrní pohledávku Dr. Lva H-a na vydražené nemovitosti, když se tak stalo časově později, t. j. teprve dne 5. března 1927. Konečně jest přisvědčiti názoru rekursního soudu — který, přihlížeje ku zvláštním okolnostem případu, »že totiž příklep byl udělen již dnem 4. března 1927« — usoudil, že v této věci bylo exekuci, navrženou teprve po příklepu nemovitosti, vésti již jen na pohledávku knihovního věřitele za rozvrhovou podstatou podle § 294 ex. ř. a nikoli podle § 320 ex. ř., což jest ve shodě s tím, co o realizaci knihovní pohledávky příklepem bylo již shora dolíčeno. Posuzuje-li se sporná otázka pořadí zástavních práv s tohoto právního hlediska, netřeba se již obíratí dalšími právními otázkami, zda na úvěrní knihovní pohledávku lze vésti exekuci vkladem práva nadzástavního podle § 320 ex. ř. a zda se vyžaduje průkaz, že pohledávka v rámci úvěrní hypoteky již skutečně vznikla — jež ostatně byly již řešeny jud. čís. 234 býv. vídeň. nejv. s. a ve sb. n. s. čís. 5875 — a bylo vývody dovolacího rekursu v tomto směru ponechati bez povšimnutí. Ježto však rozvrhové řízení trpí výše již dolíčenou zmatečností, bylo dovolacímu rekursu, pokud se domáhal zrušení dosavadního řízení, vyhověti a usnésti se, jak uvedeno.

Čís. 7330.

Opatrovnické zákony.

K rekursu podle §§ 13 a 16 zákona ze dne 5. prosince 1877, čís. 111 ř. zák. jsou za podmínek § 9 nesp. říz. oprávněni i jiní účastníci než důvěrníci a majitelé dílčích dluhopisů.

S hlediska § 17 zákona ze dne 24. dubna 1874, čís. 49 ř. zák. je lhostejno, zda dluhopisy byly státem anebo veřejnoprávní korporací vydány, či jako dlužníkem převzaty.

Působnost opatrovníka majitelů dílčích dluhopisů jest přesně vymezena účelem, pro který byl podle návrhu ustanoven.

(Rozh. ze dne 20. září 1927, R I 741/27.)

Soud první stolice (krajský soud v L.) k žádosti společného opatrovníka držitelů dílčích dluhopisů (priorit) priv. společnosti Ústecko-Teplické dráhy emise 1896 a 1909 v úhrnné jmenovité hodnotě 4,768.000 marek říšské německé měny, kteréž priority v červnu 1922 byly vypovězeny ku splacení ku dni 31. prosince 1922, avšak k výplatě

předloženy nebyly a pro kteréž držitele Československý stát (železniční správou) jako universální sukcesor společnosti zast. českou finanční prokuraturou v Praze podle § 1425 obč. zák. u okresního soudu pro Staré Město a Josefov v Praze dne 8. ledna 1925 jménem úhrady složila k soudu hotovost 108 Kč 50 h — dal společnému opatrovníku opatrovnické zmocnění ku podání žaloby na československý stát jako právního nástupce priv. společnosti Ústecko-Teplické dráhy: a) o zaplacení řečených priorit a zadržovaných úroků ve zlatě, t. j. buď v říšských mincích, nebo v říšských markách nebo v ekvivalentu zlaté hodnoty v československých korunách v místech platebních podle smlouvy určených anebo přímo u dlužníka. b) o určení právních poměrů mezi držiteli řečených papírů a československým erárem ve smyslu říšskoněmeckého zákonodárství o zhodnocení, t. j. ve smyslu (říšskoněmeckého) zákona o zhodnocení ze dne 16. července 1925 a zákona o výkupu půjček, po případě o plnění na základě tohoto zákona. **D ů v o d y:** Pro udělení zmocnění k žalobě sluší proti vyjádření české finanční prokuratury v zast. Československého státu ze dne 25. února 1927 uvésti toto: 1. Úkol společného opatrovníka, zejména jeho legitimace ku žádosti o zmocnění ku podání žaloby, podává se jednak z návrhu české finanční prokuratury ze dne 4. dubna 1925, jednak z obsahu pravoplatného usnesení tohoto soudu ze dne 10. února 1926, kterýmž usnesením za příčinou soudního složení 108 Kč 50 h pro prioritáře byl ustanoven ku hájení jejich zájmů za společného opatrovníka JUDr. Rudolf L., bez jakéhokoliv omezení zák. čís. 49/1874 ř. zák. a čís. 111/1877 ř. zák. 2. Podle § 2 čís. 7 nesp. říz. nesmí opatrovnický soud unáhleně rozhodovati o právní otázce sporné mezi prioritáři jako věřiteli a mezi Československým státem jako dlužníkem, zda složený peníz 108 Kč 50 h má právní účinky ve smyslu § 1425 obč. zák., když rozhodnutí o otázce této závisí také od provedení formálních důkazů, kteréž důkazy provésti lze jen v řízení sporném. 3. Očekávané konečné rozhodnutí v obdobné právní rozepři mezi jinými stranami u krajského soudu v Litoměřicích zahájené (Ck III 177/25 prioritáři proti Duchcovsko-Podmokelské dráze) nemá se zřetelem na § 411 c. ř. s. a pro odlišnost skutkové podstaty rozhodujícího významu pro věc prioritářů priv. společnosti Ústecko-teplické dráhy a pro soud opatrovnický není zákonného důvodu k odsunutí rozhodnutí o žádosti společného opatrovníka Dra Rudolfa L-a, když z vyjádření finanční prokuratury není zřejmo, že by se obě strany snažily toho času docílití dohody mimo spor. **R e k u r s n í s o u d I.** vyhověl rekursu finanční prokuratury potud, že napadené usnesení změnil v ten rozum, že návrh opatrovníka, by mu bylo dáno zmocnění k vedení sporu o určení právního poměru, pokud se týče plnění, jak to bylo obsaženo v odstavci b) napadeného usnesení, zamítl; **II.** jinak rekursu nevyhověl. **D ů v o d y:** Činnost opatrovníka, ustanoveného majitelům dílčích dluhopisů ve smyslu zákona ze dne 24. dubna 1874, čís. 49 ř. zák. je tímto zákonem přesně vymezena. Podle tohoto zákona dlužno práva a povinnosti opatrovníkovy, jež jsou vymezeny úkolem, pro který byl společný opatrovník zřízen, posuzovati podle všeobecných předpisů, platných pro opatrovníky vůbec, pokud onen zákon nemá usta-

novení zvláštních (§ 6). Takovéto zvláštní ustanovení má zákon ze dne 24. dubna 1874, čís. 49 ř. zák. V § 17 ustanovuje, že se zákon vztahuje jen na dílčí dluhopisy, jež byly vydány státem, zemí, okresem nebo obcí, jen tehdy, byla-li zřízena ku zajištění majitelů dílčích dluhopisů hypoteka a o tom vystavena listina o zřízení zástavy, a že i v tom případě platí zákon ten jen potud, pokud jde o knihovní projednání neb uplatnění hypotekárních práv. Z toho vyplývá, že, jde-li o dílčí dluhopisy právě uvedeného druhu, omezuje zákon činnost společného opatrovníka pouze na to, by zaplacený dluh knihovní kvitoval a žaloval o zaplacení knihovního pohledávání. I v projednávaném případě jde o takovéto dluhopisy, neboť dílčí dluhopisy, o něž jde, byly sice vydány Ústecko-Teplickou drahou, dluh na nich založený byl však převzat na základě zákona ze dne 30. června 1922 čís. 234 sb. z. a n. a úmluvy ze dne 28. května 1924 k zaplacení státem, čímž se papíry ty staly dluhopisy státními. Jde-li však o dluhopisy státní, musí se opatrovník omeziti na kvitování dluhu nebo na žalobu o jeho zaplacení. Dluh kvitovati opatrovník nechce a zbývá mu proto jen žaloba. Soud první stolice udělil opatrovníku na jeho žádost zmocnění k vedení sporu, a) jak o zaplacení dluhu, jenž je knihovně zajištěn, b) tak i o určení právního poměru mezi majiteli prioritních dluhopisů a Československým státem ve smyslu říšskoněmeckých zákonů valorisačních, pokud se týče o plnění ve smyslu těchto zákonů. Ad a) Ve směru prvním je rozhodnutí soudu první stolice úplně správné a v souhlase se zákonem, neboť opatrovník, jemuž bylo toto zmocnění dáno, nebude uplatňovati nic jiného než knihovní práva prioritních věřitelů, které zastupuje. Tomu není na závadu, že opatrovník bude moci podle obsahu zmocnění žalovati dlužníka o placení ve zlatě, neboť tím nepřestává býti jeho žaloba žalobou o zaplacení dluhu knihovního. Co má býti žalováno, je již jiná otázka, otázka vnitřní hodnoty placení, kterou možno řešiti jedině pořadem práva, poněvadž její řešení závisí nejen na posouzení právním, nýbrž i na celé řadě skutečností sporných, nikdy však cestou řízení nesporného (§ 2 čís. 7 cís. pat. ze dne 9. srpna 1854, čís. 208 ř. zák.). Kdyby měl nabytí vrchu názor, který zastává finanční prokuratura ve svém rekursu, že ani takovéto zmocnění opatrovníku uděliti nelze, bylo by tím o osudu pohledávek z dílčích dluhopisů rozhodnuto pravoplatně již v řízení nesporném a opatrovníku by nezbylo, než složití ruce nečinně v klín a vyčkati se svými nároky, až bude žalován o vydání výmazné kvitance, neboť k žalobě určovací, poněvadž se vymyká již z rámce uplatňování práv hypotekárních, by mu svolení nemohlo býti dáno. Proto bylo rekursu po této stránce upřiti úspěch. Ad b) Z toho, co bylo předesláno, vyplývá zároveň, že v druhém směru je recurs oprávněn, neboť, kdyby mohl podat opatrovník žalobu i v tomto směru, nebyla by to již žaloba hypotekární, nýbrž žaloba o hodnocení pohledávek a to ještě podle práva cizozemského. V této části bylo proto rekursu vyhověno a napadené usnesení změněno.

N e j v y š š í s o u d 1. vyhověl dovolacímu rekursu finanční prokuratury a změnil napadené usnesení v odst. II. v ten rozum, že zamítl návrh opatrovníkův, by mu bylo dáno zmocnění ku sporu o zaplacení

priorit způsobem vytčeným v odst. a) usnesení soudu první stolice; 2. dovolacím rekursům opatrovníka Dr. L-a a důvěrníka Dr. W-a nevyhověl a napadené usnesení potvrdil co do odstavce I.

Důvody:

Oprávnění finanční prokuratury v zastoupení čsl. státu k rekursům do usnesení opatrovnického i rekursního soudu jest dovoditi z obecného předpisu § 9 pat. o nesp. říz., jehož použití v této věci není vyloučeno ani předpisy §§ 13 a 16 zákona ze dne 5. prosince 1877, čís. 111 ř. z. Tím, že předpisy tyto opravňují k rekursu též důvěrníky (sr. slova v § 13: *auch den Vertrauensmännern*) a každého z držitelů dílčích dluhopisů, ne však pouze důvěrníky a držitele dluhopisů, nevylučují i jiné účastníky z těchto opravných prostředků, pokud podle § 9 pat. o nesp. říz. mohou se míti za stíženy opatřením soudů v těchto opatrovnických věcech. Zákon vytkl výslovně jen některá oprávnění k rekursu, by předešel pochybnostem o jich oprávnění. Mohla-li finanční prokuratura v zastoupení státu jako dlužníka podati s úspěchem návrh na zřízení společného opatrovníka, nemůže jí býti odepřeno právo k opravným prostředkům do usnesení opatrovnického soudu, zejména když jí jde právem o to, by nevzrostly bez potřeby útraty opatrovnictví, jež podle § 6 druhý odstavec zákona ze dne 24. dubna 1874, čís. 49 ř. zák. má nésti čsl. stát jako zavázaný. Správným jest názor rekursního soudu, že dluhopisy, o něž jde v této věci, staly se dluhopisy státními a že proto, hledíc k této jich vlastnosti, jest použití předpisů § 17 zák. čís. 49/74. Předpisy tyto nelze vyložit tak úzce, že by se týkaly jen dluhopisů vydaných státem nebo některou z ostatních veřejnoprávních korporací tam jmenovaných, nýbrž má zákon na mysli dluhopisy, vzhledem k nimž jest dlužníkem stát, země, okres anebo obec. Z § 1 zákona čís. 49/74 vyplývá, že účelem zákona byla ochrana držitelů dílčích dluhopisů v případě, že by byla ohrožena jich práva pro nedostatek zákonného zastoupení, při čemž upozorňuje zákon výslovně na případ úpadku vyhlášeného na jmění zavázaného. Po této stránce jest poukázati i na vývody opatrovníkovy, jež přisvědčují tomuto názoru. Potřeby takovéto ochrany neuznává zákon, vyjímaje práva z hypotek, co do dluhopisů vydaných korporacemi, jež vzhledem ke své veřejnoprávní povaze a k tomu, že jich hospodaření děje se pod veřejným dozorem, poskytují držitelům dílčích úpisů jako svým věřitelům dostatečné záruky, že jejich práva nejsou ohrožena způsobem, jež má § 1 na mysli. Je proto dluhopisům vydaným státem klásti co do použití předpisu § 1 na roveň i dluhopisy převzaté státem jako zavázaným, aniž záleží na tom, že zákon užil jen označení, jež v době jeho vzniku zajisté odpovídalo skutečnosti. To nevylučuje, by označení to nebylo vyloženo podle úmyslu zákonodárcova jasně projeveného v zákoně. Ježto v době, kdy návrh na zřízení opatrovníka byl podán, byl čsl. stát a nikoli původní jich vydatelka (Ústecko-Teplická dráha) zavázaným podmínem co do dílčích dluhopisů, o něž v návrhu šlo, jest i návrhy opatrovníkovy posouditi jen podle cit. § 17. Nejvyšší soud souhlasí již z těchto důvodů

s názorem rekursního soudu, že tato povaha dluhopisů vylučuje podle § 17 žalobu o určení vytčené v odst. b) usnesení opatrovnického soudu, ježto nejde o uplatnění hypotekárních práv. Tím jsou vyřízeny dovolací rekursy opatrovníka i důvěrníka Dra W-a, ježto nejsou oprávněny zákonem.

Pokud však usnesením rekursního soudu bylo potvrzeno usnesení soudu první stolice, odporuje usnesení to zřejmě zákonu i spisům (§ 16 pat. o nesp. říz.). Především nelze říci v právním slova smyslu, že soud první stolice udělil opatrovníku zmocnění k vedení sporu o zaplacení dluhu knihovně zajištěného. Předpokladem, že opatrovník nebude žalobou uplatňovati více než knihovní práva prioritních věřitelů jím zastoupených, vkládá rekursní soud do usnesení opatrovnického soudu něco, co nebylo a nechtělo být jím vysloveno. Podle doslovu usnesení opatrovnického soudu bude stát žalován jen jako osobní dlužník, neboť v usnesení nebylo vytčeno, že sporná pohledávka má být vymáhána jen z hypotéky (k. p. doložkou: pod exekucí na hypotéku). Opatrovníkovi nešlo vůbec o zmocnění k podání žaloby hypotekární, nýbrž žaloby o zaplacení priorit ve zlatě, kteréhož placení nechce se domáhati z hypotéky, nýbrž ze jmění žalovaného státu vůbec. Tomu nasvědčuje další návrh na svolení k žalobě o určení právního poměru ve smyslu německého zákona o zhodnocení, což nemá nic společného s uplatněním hypotekárních práv podle § 17 zák. č. 49/74. Opatrovník odůvodnil návrh tvrzením žalobního nároku ze smlouvy, obohacení a náhrady škody, z čehož je patrné, že mu nešlo vůbec o svolení k žalobě hypotekární. Opatrovnický soud vyhověl návrhu bez omezení, nelze proto svolení udělené k podání žaloby z osobního ručení dlužníkovy přeměnití vyřízením rekursu na svolení k podání žaloby hypotekární, když nebylo vůbec o ně žádáno, neboť nelze říci, že tím bylo svolení dané opatrovnickým soudem jen omezeno. Avšak i po jiné stránce odporují souhlasná usnesení nižších soudů zřejmě zákonu i spisům. Společný opatrovník byl zřízen k návrhu finanční prokuratury v zastoupení čsl. státu jedině z důvodu složení 108 Kč 50 h na soudě. Finanční prokuratura poukázala na předpis § 1 zák. č. 49/74, ale přes ustanovení § 3, druhý odstavec neudala, proč má být zřízen opatrovník. Soud první stolice měl tudíž vrátiti podání k doplnění, zejména když čtvrtý odstavec téhož § předpisuje, by soud sám oznámil mimo podnět zřízení opatrovníka též účel toho, t. j. právní jednání, při němž má opatrovník hájiti práva držitelů dílčích dluhopisů, nebo jímž má být zabráněno, by práva třetího nebyla stavěna. Tímto opomenutím jak strany, tak i opatrovnického soudu nemohlo být rozšířeno oprávnění opatrovníkovo nad míru vymezenou důvodem návrhu a nemohl opatrovnický soud přiznati opatrovníkovi více práv, než vyplývalo z návrhu, na jehož základě byl zřízen. Účelem podání, jež následovalo složení peněz na soudě, mohlo být jedině vydání kvitance, t. j. podle § 17 zák. č. 49/74 výmazné kvitance vkladní. Tak tomu rozuměl i opatrovník sám, prohlásiv ve svých podáních, že popírá právoplatnost složení částky na zaplacení dluhu a odepírá vydání kvitanci o dluhu. Tím byl splněn úkol, jenž byl na něho vznesen usnesením opatrovnického soudu ze dne 10. února 1926, neboť

rozhodně nebylo účelem návrhu finanční prokuratury na zřízení opatrovníka, by opatrovník žádal o zmocnění k podání na čsl. stát o placení peníze co do výše neuznaného jako dluh. Finanční prokuratura jako zástupci státu šlo jediné o to, by práva státu jako věřitele nebyla stavena ve svém chodu, jen z toho důvodu složila peníze na soudě a navrhla, by zřízen byl opatrovník k společnému zastoupení držitelů dluhopisů. Opatrovník mohl proto uvažovati jen o vydání vkladní kvitance a o ničem jiném. Působnost opatrovníka nemohla dodatně býti rozšířena mlčky tím, že bylo vyhověno jeho dalšímu návrhu, pokud jde o svolení ke sporům, jež mají býti zahájeny proti čsl. státu. K tomu se nedostávalo soudu nutných podmínek, t. j. především zvláštního návrhu i zvláštního usnesení podle § 3 zák. čís. 49/74, v nichž by byl účel ten vytčen. Usnesení důvěrníků samo o sobě nedostačuje (§§ 12 a 13 zák. čís. 111/77). Ježto opatrovník odepřel vydání kvitanci státem požadovanou, záleží prozatím jediné na tomto, jak se nadále zachová, na příklad zda se dohodne s držiteli priorit či zda podá na ně žalobu o výmaznou kvitanci. O tom nelze dnes rozhodnouti. Mylný je proto názor rekursního soudu, že by odepřením svolení k žalobě bylo rozhodnuto v nesporném řízení o osudu pohledávek, neboť nesporný soud nemá dosud důvodu, by uvažoval o možnosti neb účelnosti žaloby o zaplacení priorit pod exekuci na hypotéku. K tomu by mohlo dojiti, kdyby opatrovník za tím účelem zřízený žádal o zmocnění k takovéto žalobě. Dosud však nešlo než o prohlášení opatrovníka jen k tomu zřízeného, zda podepíše výmaznou kvitanci čili nic.

Čís. 7331.

Pojišťovací smlouva.

Stačí pouhé zpravení pojistníka o výměře přírážek podle vládního nařízení ze dne 27. července 1920, čís. 524 sb. z. a n. Tímto vládním nařízením byla pouze stanovena doba, za kterou se směly přírážky vybírat, nebylo však určeno, kdy jest nárok uplatniti.

Ustanovením pojišťovacích podmínek, jímž bylo propůjčeno pojistiteli pro případ prodlení pojistníka v placení následných premií jen právo, by zrušil smlouvu a sprošťovalo ho z pojistného závazku, nastane-li příhoda za pojistníkovu prodlení, předpokládajíc, že pojistitel svého nároku ještě soudně neuplatňoval neb uplatnění se vzdal, — nebylo upraveno promlčení pojišťovatelova nároku na zaplacení premie.

Podstatnou náležitostí pojišťovací smlouvy jest také placení premie, aniž by ku platnosti smlouvy bylo třeba odevzdání pojistky.

(Rozh. ze dne 20. září 1927, Rv I 1469/26.)

Žalující pojišťovna domáhala se na žalovaných zaplacení pojišťovací premie za dobu od 27. července 1922 do 27. července 1923 celkem 23.269 Kč 22 h a nedoplatku premie za dobu od 27. července 1921 do 27. července 1922 drahotního přídavku k premii penízem 3.350 Kč 47 h. Procesní soud první stolice uznal podle žaloby, o d v o-